

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

Leto IV. št. 63

1. februarja 1950

Cena lit 15

McCloy-Eddleman-Airey

Govor ameriškega visokega komisarja za Zahodno Nemčijo v Stuttgartu, ko so odprli »Ameriški dom«, je povzročil pravo svetovno senzacijo. V imenu Washingtonske vlade je John J. McCloy postavil smernice ameriške zunanje politike nasproti Nemcem, ki so pod vplivom ameriške moralne in materialne pomoči prenaprlo pričeli dvigati glave. To očitno ne gre v račun ameriške politike, pa jim je McCloy dejal:

»Ponižnost vodi k moči in nikakor k šibkosti. Ponižnost je najvišja oblika spoštovanja do samega sebe, ki zahteva, da priznamo pogoje, ki jih potrebujemo. V tem kritičnem trenutku nemške in svetovne zgodovine je dana nemškemu ljudstvu in nemškemu voditeljem lepa priložnost, da pokažejo, da so te nauke iz preteklosti sprejeli.

V tem tonu je McCloy nadaljeval svoje levite in postavil pogoje za ameriško gospodarsko pomoč Nemčiji. Ker nam Tržačanom krojijo usodo Američani in Angličani že peto leto po osvoboditvi, to se pravi prav v času, ko sponžirani in razčlenjeni za časa fašizma zmanjka pričakuje poravnave škode na svoji duhovni in materialni lastnini, bo naša javnost gotovo zanimala to-le mesto iz govora predstavnika ameriške vlade v Stuttgartu:

»V bistvu ameriške politike je, da se osebami in organizacijam, ki so bile oropane svoje imovine zaradi plemenske in politične diskriminacije nacistov, povrne njihova lastnina ali primerno poravnava škode; da se osebami, ki so pretrpele osebno škodo ali privico po nacističnem preganjanju iz plemenskih, verskih ali ideoloških razlogov, škoda in krivice poravnajo. Njihove krivice se nikdar ne bodo dele popolne poravnave, toda lotiti se jih je treba z vso vmo brez izmika.

AVTOMOBILSKÉ CENE PADAJO

OPTIMIZEM V AMERIKI

Ob priložnosti razstave najnovejših vrst avtomobilov v New Yorku je družba General Motors priredila kosilo, ki se ga je udeležilo okoli 500 predstavnikov raznih industrijskih podjetij in kreditnih zavodov. Predsednik družbe A. P. Sloan je izpogovoril o položaju avtomobilске industrije. V lanskem letu je proizvodnja pobila vse dosedanje rekorde, t. j. tudi rekord iz l. 1929. Govoril je o prednostih novih vrst avtomobilov družbe General Motors in ugotovil, da imajo nova vozila avtomatično transmisijo. Družba izda za izpopolnjevanje strojev vsako leto okoli 100 mil. dolarjev. Pred vojno je imelo v ZDA 8 mil. družin lasten avtomobil, danes si lahko nabavi avtomobil 12 milijonov dolarjev. Po njegovem mnenju ni trg z avtomobili še prenasiten. To pa lahko nastopi v drugem polletju tega leta. Dodal je, da V. Britanija izvozi več avtomobilov kakor ZDA, ker imajo kupci na razpolago več funtov kakor dolarjev. Omenil je tudi, da so stroje na paropodizirnih Dieslovih strojih, čeprav so 2krat dražji.

Tudi glavni ravnatelj družbe Wilson je optimistično govoril glede bližnjega razvoja, toda pod pogojem, da se ohrani mir. Po njegovem mnenju bo l. 1950 zelo ugodno.

AVTOMOBILSKÉ CENE V NEMCIJI NIZJE

Cene avtomobilov v Nemčiji padajo hitreje, kakor so pričakovali. Tri velike nemške tvrdke — Borgward, Ford in Gloeckner-Humboldt-Deutz (Magirus) — so objavile nove cene za nižjimi cenami. Vozilo Borgward za prevoz (1 1/4 tone) stane 6.950 DM (poprej 7.400 DM), Dieslov vozilo 3,4 tone) 13.650 DM (14.300 DM), cene Fordovih vozil: Taunus-Standard 5.980 DM (prej 6.500 DM), Taunus-Spezial 6.285 DM (6.740), prevozno vozilo (11/2 t.) 8.360 DM (8.950 DM), avtobus 26.500 DM (29.500 DM); Magirus (3 1/2 t., Diesel) 14.900 DM (15.600 DM).

Proizvodnja v Fordovi tovarni (Ford-Werke A.G., Koeln) se je v pr.

nja. Obnova, zgrajena na nespoštovanju teh obvez bi bila zgrešena in bi predstavljala omen (napoved) bodočega poloma.

Iz izvirnega besedila posnemamo to mesto še v angleščini, ki je pač bližja našim angloameriškim upraviteljem: »It is American policy that persons and organizations deprived of their property as a result of Nazi racial and political discrimination should either have their property returned to them or adequate compensation given; that persons who suffered personal damage or injury through Nazi persecution because of racial, religious or ideological reasons should be indemnified. Their wrongs can never be completely redressed but in all cases they must be faced and dealt without evasion or subterfuge. A recovery built on a disregard of these obligations would be false and would constitute an omen of future disaster.

Dopolnite »nazia« s fašisti, pa dobiti besedilo govora, ki ga tržaška javnost, posebno slovenski del, že leta zmanjka iz ust gen. Aireya, šefa angloameriške vojaške uprave ali vsaj iz ust McCloyevega rojaka gen. Eddlemana, načelnika za civilne zadeve.

Kot gospodarski list puščamo ob strani zgolj politične krivice, kakor n. pr. prisilno politiliziranje primkov. Glede gospodarskih pa moramo ugotoviti, da bi Slovenci v Trstu že davno imeli zopet svoje banke in druge kreditne zavode, gospodarske in kulturne domove ter druge ustanove gospodarske narave in tudi pošteno zaslužen kos kruha, ko bi angloameriška vojaška uprava vodila politiko po načelih, ki jih je začrtal McCloy v premaganem Stuttgartu.

teklem letu potrojila v primeri z l. 1948. Iz tovarne je odšlo 17.377 vozil, za to leto je v načrtu izdelava 25.000 vozil.

TOVARNE »OPEL« so znižale cene brzega tovornega avtomobila »Blitz« (1,5 tone) od 8.790 na 8.100 mark fco tovarna.

ITALIJANSKA PROIZVODNJA NARASCA

Združenje avtomobilskih industrij v Italiji (Associazione Nazionale fra industrie Automobilistiche ad Affini) je objavila te dni podatke o avtomobilski proizvodnji v lanskem letu. V l. 1949 je znašala proizvodnja: 65.379 osebnih, 13.749 prevoznih avtomobilov, 2.725 srednjih in 2.228 težkih kamionov, 614 srednjih in 1.359 težkih avtobusov, skupaj 86.054. V primeri z letom 1948 je proizvodnja narasla za 43,6 odst. Izvozilo so 17.550 vozil, t. j. 31,4 odst. proizvodnje.

Danes je avtomobilska industrija v Italiji že bolj razvita kakor pred drugo vojno, ko je bilo l. 1937 izdelanih 77.708 vozil.

KOMBINACIJA FIAT — NASHMOTORS

Med italijansko družbo FIAT, ki izdeluje predvsem avtomobile in je danes pretežno pod vplivom ameriškega kapitala, so v teku razgovori glede sodelovanja pri izdelavi, oziroma plasiranju proizvodov. Nashmotors je v velikem hotelu Waldorf-Astoria razstavila nove tipe ameriškega FIAT-a z znamko N-X-1, ki je v primeri z italijanskim zelo pojava. Vozilo tehta okoli 6 stotov, nov motor bo porabil okoli 1 liter bencina na vsakih 12 km; vozilo bo s povprečno brzino 100–105 km. Karoserija je grajena iz jekla kot za športna vozila (2 osebi spredaj, ena zadaj). Avtomobil bo stal 900 dolarjev. Tvrdka Nashmotors hoče prej videti, kakšen bo odziv pri ameriških odjemalcih, preden sklene dokončen dogovor s FIAT-om.

Za ta avtomobil (Fiat-Nash) nabavlja Fiat motorje in kolesje; v prvem letu, ko bi se sporazum uveljavil v celoti, bi izvozili iz Italije 30–50.000 motorjev.

G. Hoffman je slabe volje

Glavni upravnik ECA (Marshalllovega načrta) Paul Hoffman se je vrnil iz Pariza v Washington slabe volje. Predvsem zaradi odpora Anglije ni pred OEEC v Parizu uspel s svojimi predlogi glede odprave tako imenovanega sistema dvojnih cen in glede uvedbe skupne evropske valutarne zbornice. Dvojne cene uporablja poleg drugih držav tudi Anglija, to se pravi določene vrste blaga imajo nižje cene doma kakor na zunanjih trgih. Po prihodu v Washington je Hoffman skoraj pridrtil nekemu novinarju, ki je dejal, da bo treba nasproti državam članicam ERP uporabiti ostrejšo politiko. Predsednik Truman je zahteval od Kongresa 3.100.000.000 dol. za ERP v letu 1950. Hoffman se bo zadovoljil z manjšim zneskom. Senator Connally je dejal, da namerava Hoffman predlagati hudo znižanje Trumanove vsote, ki bi šlo celo do

ene milijarde dolarjev. Hoffman je navdušeno odobril govor ameriškega komisarja v McCloya v Stuttgartu, ki vsebuje krepko opozorilo Nemcem. Nastopil je tudi proti sistemu dvojnih cen. Pri določevanju kreditov se ECA ne bo ozirala na potrebe držav, pač pa na način uporabe ameriških kreditov.

V Washingtonu je prisel tudi »poslanik« ERP Harriman, ki je poročal pred senatnim odborom. Do konca junija tega leta bo porabljenih na račun ERP 10 milijard dol., t. j. okoli polovica vsega denarja, ki je bil predviden za Marshalllov načrt.

POSOJILA MEDNARODNE BANKE

Predsednik Mednarodne banke za obnovo Black je izjavil, da je banka do zdaj podelila 750.000 dolarjev posojil. Dejal je, da ima banka dovolj denarja, toda nedostaja dobro pripravljenih načrtov za investicije s strani tujih držav.

„Čiščenje“ v Hamburgu

Denarna reforma v zapadni Nemčiji, ki je izzvala splošno čiščenje med šibkimi podjetji, je zahtevala posebno v Hamburgu mnogo žrtv. Vse, kar je bilo po vojni v času inflacije v naglici postavljeno na noge, se zdaj ruši. Menični protesti naglo naraščajo. Vzporedno z njimi tudi stečaji.

Število predlaganih stečajev in prisilnih izvršb se je v januarju 1950 v primeru z decembrom podvojilo. Število meničnih protestov je celo 6-krat večje. V preteklih 16 mesecih je bilo od 115 predlaganih poravnav odprtih samo 20; druga podjetja so morala v konkurz.

Pregled predlaganih stečajev, meničnih protestov in prisilnih izvršb nam daje jasno sliko o »čiščenju«, ki je zajelo Hamburg:

	Predl.	Men.	Pris.
	porav.	prot-sti	izvršbe
Jan. 1949	18	6.119	1.747
Febr.	30	9.128	1.851
Marec	26	19.114	2.286
April	28	12.160	2.197
Maj	35	12.860	2.530
Junij	23	13.595	2.754
Julij	30	13.879	3.095
Avgust	29	14.620	3.472
Sept.	20	14.686	3.728
Okt.	35	16.044	3.780
Nov.	39	17.258	3.920
Dec.	42	17.621	4.078
Jan. 1950	40	18.192	4.498

Prebivalstvo se zelo zadolžuje. Ob koncu preteklega leta so znašali dolgovi za nakupe pri hamburških jstvinicarijih 1,2 milijona DM.

Železniške tarife med Avstrijo in tranzitnimi pristanišči

Dunajski gospodarski list »Verkehr« prinaša naslednjo preglednico železniških tarif iz Avstrije do avstrijskih tranzitnih pristanišč:

Proga	km	Prevoznina (v šilingih za tono)
Dunaj—Trst	559	28,34
Dunaj—Passau—Hamburg	1141	55,20
Dunaj—Kronenburg—Rotterdam	1248	47,83
Ista, obratno		58,32
Dunaj—Montzen—Anvers	1179	61,56
Ista, obratno		62,84
Tarife za prevoz lesa:		
Tuernitz—Trbiž—Trst	604	15,80
Tuernitz—Passau—Hamburg	1121	27,76
Tuernitz—Passau—Rotterdam	1220	24,80
Ista obratno		30,14
Tuernitz—Montzen—Anvers	1159	33,40
Ista obratno		34,11

Hamburg ima manj nezaposlenih kakor Trst

Trst je po številu nezaposlenih (okoli 18.000) prekosil celo Hamburg, ki je bil med vojno strahovito porušeno. Sredi januarja je bilo v Hamburgu 14.141 ljudi brezposelnih kar predstavlja, 20% zaposlenih.

«UNISCAN»

Med Anglijo in skandinavskimi državami (Dansko, Norveško in Švedijo) je bil dosežen prvi sporazum glede ustanovitve gospodarskega bloka »Uniscan«. Za zdaj vsebuje sporazum samo nekatere načela in ga bo treba v podrobnosti še izvesti. Turistični promet med omenjenimi državami bo svobodnejši, Anglija ne bo več omejevala izvoza funtov s strani turistov, ki bodo odhajali v skandinavske države. Obvezala se je tudi, da bo dovolila svobodno razpolaganje s funti, ki predstavljajo dobroimetje skandinavskih držav na Angleškem, »v kolikor bi to ne škodovalo njeni politiki glede zbiranja dolarjev in zlate rezerve«. Končno olajšuje sporazum prenos investiranega denarja v državah pogodbenicah.

V LETU 1949 JE MADZARSKA PROIZVEDLA 6,2 milijarde cigaret 33 milijonov cigar ter 1.900 ton tobaka.

RIBJEGA OLJA (kitovega) so pripravili norveške čistilnice do konca januarja 419.370 sodov.

ZA GOSTILNICARJE. »Vino prži ga možganske svečnice.« (MEREDITH)

Razvoj izraelske mornarice

NOVA IZRAELSKA država si prizadeva, da bi si čim prej ustvarila lastno mornarico in tako priborila ogromne izdatke, ki jih zahteva plačevanje brodnih tujim plovnim podjetjem.

Izraelska vlada ji pomaga še danes predvsem z najemanjem ladij. Vlada je vsa plovna podjetja združila pod imenom »Israel Shipping Pool«. K temu društvu so se pridružile tudi plovne družbe »ATID«, »Nachshon« in »Zima«. Pri izgradnji sodelujejo predvsem ameriški Judje, ki so ustanovili v New Yorku »American-Israeli Shipping Company«. To podjetje dela z ladjami, najetimi v inozemstvu. Vključeno je v skupino »AMPAL« in »Pestine Economic Corporation« v New Yorku. V maju je bila ustanovljena plovna družba »Israel American Line«, ki so jo finansirale ZDA in pri kateri je sodelovala »Investment Company«, ki pripada banki »Palestine Discount Bank«. Družbe so v začetku kupovale predvsem ladje tipa »Liberty«; nekaj ladij so tudi prikrojile izrečno za prevoz beguncev.

AVSTRIJSKI MONOPOL JE IZDELAL lansko leto okrog 6,7 milijarde cigaret ter 60 milijonov cigar. Zaradi vtihotapljenja 1,5 milijarde cigaret je avstrijska država trpela škodo 450 milijonov šilingov.

IZHAJA VSAKO DRUGO SOBOTO.

Uredništvo in uprava: Trst, ulica Geppa 9. Telefon 89-33. — Cena: Posamezna številka 15 lit, 10 din. — Naročnina: za STO in Italijo letna 350 lit, polletna 180 lit; za Jugoslavijo letna 250 din, polletna 130 din; za ostalo inozemstvo letna 1 dolar. — Cene oglasov: za vsak mm višine v širini enega stolpca 40 lit, 6 din.

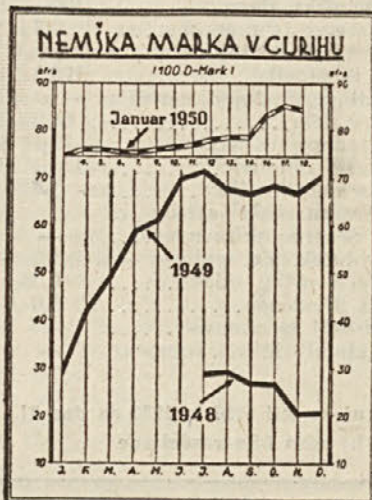
Večno nihanje valut

Vzpon nemške marke

V zadnjih mesecih je vrednost nemške marke v svobodnem prometu v Curihi narasla. Prvotno je bila vrednost DM določena na 30 stotink dolarja, kar je ustrezalo te-

Obtok v ČSR

Zadnje poročilo Češkoslovaške narodne banke navaja podatke o gibanju denarnega obtoka v preteklem letu. Obtok je v primeri s položajem 31. dec. 1948 padel za 6515 milijonov Kčs, to pomeni, da je po stalnem naraščanju obtoka v letu 1947 in 1948 nastopilo nazadovanje, ki je lansko leto znašalo 10 %. V istem času se je dvignila količina industrijske in poljedelske proizvodnje; prav tako je gradbeno delavnost bila v letu 1949 mnogo večja kakor v prejšnjih letih. Nazadovanje denarnega obtoka dokazuje, da ni denar na Češkoslovaškem teza-vrtil in da ne leži brez haska v blagajnah denarnih ustanov. Ustavilo se je tudi nazadovanje zlati rezerv in deviz, in sicer v maju 1949. Od tega časa so rezerve zlata in deviz ostale na isti višini, čeprav se je okvir zunanje trgovine močno razširil.

čaju 129 švic. fr. za 100 DM. Junija 1948, v času denarne reforme, je marka padla na 50–60 švic. fr. za 100 DM. Dne 18. nov. 1948 je zdrknila na 18 švic. fr. V letu 1949 se je pričela naglo dvigati in je avgusta dosegla 70 švic. fr. Po razvrednotenju funta (v sept. 1949) je bil uradni tečaj marke znižan od 30 stot. dolarja na 23,8 stotink, v švic. fr. na 104. Tečaj DM na svobodnem trgu pa je kljub temu rasel in skočil na 68 švic. fr. v sept., sredi decembra pa na 74 švic. fr. Dne 17. jan. 1950 je dosegel višek s kvotacijo 85 švic. fr. in do 17. febr. je nazadoval na 82 švic. fr.

Vzpon nemške marke pripisujejo predvsem povečanju nemškega izvoza in ameriški opori. Parlament v Bonnu je odbil Adenauerjev predlog, naj bi Zvezna banka natisnila za 2.500 milijonov mark bankovcev, ki bi jih porabili za investicije v industriji in javnih delih.

FINSKA MARKA RAZVREDNOTENA

Finska vlada je na zahtevo sovjetske vlade izravnala tečaj finske marke z rubljem in valutami »vzhodnih držav ter vzhodnega nemškega pasu. Temu primerno je bil znižan tečaj finske marke. Novi tečaj nasproti rublju je zdaj 43,58 (namesto 30,19) finskih mark. Prav tako je bil znižan tudi tečaj finske marke nasproti klirinskemu dolarju, in sicer od 160 na 231 finskih mark.

AVSTRALSKI FUNT

Predsednik avstralske vlade je zanikal vesti iz Anglije in ZDA, po katerih je na dnevnem redu razvrednotenje avstralskega funta. O tem bo vlada razpravljala šele po treh letih.

Čilski pez. Uradno je bilo napovedano, da bo čilska vlada uvedla enoten tečaj za čilski pez, ki se bo sukal med 60–70 pezov za dolar.

Filipinski pez se po odločitvi predsednika Trumana ne sme več svobodno zamenjati za dolar. Ameriška vlada je pristala na to prošnjo filipinske vlade, da bi zasedla filipinsko valuto. Filipinci hočejo na ta način ohraniti svoje zaloge zlata. Na Filipinih je prepovedano prodajati dolarje za nedoocen čas.

TEZAVE NEMSKE INDUSTRIJE CELULOZE

Poročajo, da preživlja nemška industrija celuloze precejšnjo krtačo, ki je odvisna od zastarelih tovarniških naprav ter od posledic vojne razaranja. Temu je treba dodati še precejšnje pomanjkanje celuloznega lesa. Za les, ki ga je pred vojno uporabljala skoraj izključno nemška celulozna industrija, vlada sedaj veliko povpraševanje tudi s strani tovarn vezanih plošč in rudnikov. Sicer mora industrija celuloze uporabljati le domači les, ker je uvoz tujega zelo otežčen.

Avstrijci imajo prav

Dunajska »Die Presse« (11. II) polemizira s tržaškim dnevnikom »Giornale di Trieste«, ki je nastopil proti načrtu, da bi se iz Trsta na Linzo zgradil petrolejski vod za rafinirajo v Linzu. »Die Presse« piše: Napoved ustanovitve »Linzer Oel-Chemie« je izzvala v raznih tržaških krogih kritiko proti načrtu. »Giornale di Trieste« je poudaril, da je OEEC proti graditvi petrolejskega voda iz Trsta do Linza. V resnici se ni bilo govora o gradnji petrolejskega voda, nadaljuje »Die Presse«, »Giornale di Trieste« je jasno zahteval naj Avstrija uporablja naprave tržaške rafinerije »Aquila«, ako želi uvažati nafto z Bliznjega vzhoda. Cuditi se je treba tej gonji s strani določenih predstavnikov tržaškega gospodarstva toliko bolj, kolikor se je treba za vzpon pristaniškega prometa v Trstu zahvaliti v prvi vrsti Avstriji. Pri tem igrajo važno vlogo prevozi raznega blaga v Zgornjo Avstrijo in iz nje kakor surovega železa, papirja, umetnih gnojil, bombaža in iesa. V Trstu niso posvetili pozornosti okolnosti, da gre pri avstrijskem načrtu v prvi vrsti za izkoriščanje derivatov po postopku Crack v zvezi s tovarnami dušika. Gradnja petrolejskega voda bo prišla šele tedaj na dnevni red, ko bi se rafinerija (v Linzu) razširila daleč čez projektilni obseg. V tej zvezi bi bilo treba poudariti, da mora Trst že zdaj stalno konkurirati v zgornji Avstriji z Rotterdamom. Gre za tekmo, ki se zelo pogosto konča v korist kombinirani plovbi po Donavi in Renu. Medtem je mesto Linz pričelo graditi cesto, ki bo peljala do petrolejskega pristanišča. Trasiranje dolovne železnice je že davno v teku.

Do tu »Die Presse«. Ko dunajski list ocena »oocionem« gospodarstvom krogom v Trstu, da ne kažejo dovolj razumevanja za avstrijske težave, pač loci le oocionne krole od osian, ki si želijo čim tesnejšega sodejavanja. Govorijo je, da oocion-joci krole, ki so pod vplivom ruske trgovinske politike in naraščajočega večekapitala — ne kažejo razumevanja za avstrijske težave, ker so naceino proti gospodarski osamosvojitvi Trsta in njegovi nastrojnitvi na naravno zalezo, ki je pripomoglo k njegovemu gospodarskemu prvocitu. Takšna resnec tržaškega vprašanja bi bila proti načrtom italijanskega večekapitala in italijanskega nacionalizma. Dokler se bo tržaško vprašanje reševalo z ozkega vidika teh ljudi, bo odločujoce preplasila vsaka samorasla pobuda iz zaledja, tako da bodo videli povsod strahove in nevarnosti za Trst. Tako si tudi razlagamo zašto pri urejevanju plačilnega prometa med Trstom in Avstrijo. Edino tako lahko tudi razumemo, zakaj je te kroge že sama časopisna omemba petrolejskega voda med Trstom in Linzom preplasila glasilo teh krogov, čeprav polaganje »pipe line« sploh ni bilo v načrtu, kakor ugotavlja »Die Presse«.

Ladjedelnštvo v Trstu in Italiji

K poročilu ZJL (CRDA) - Zakaj ni dovolj naročil za naše ladjedelnice?

Poslovno poročilo Združenih jadranskih ladjedelnice, podano na običnem zboru v novembru, navaja med drugim:

Tržaške ladjedelnice bodo zaposlene z gradnjo po načrtu ERP (zaposlitev 60 odst.) verjetno do 1952 v tem okviru. Položaj tržiških objektov: Saragatov zakon (8. III. 1949) jim je dodelil gradnjo 25.000-tonske potniške ladje za družbo »Italia«, 11.400-tonske mešane tovorno-potniške ladje za »Tržaški Lloyd« in 3.650-tonske prevozne ladje za »S. A. di Navigazione e Commercio Frigorifera«. Te gradnje pa ne morejo zaustaviti brezposelnosti, ki napreduje. Načrt novogradenj z državnim financiranjem (550.000 t.) v bližnji bodočnosti ne pride v poštev. Nade na naročila iz inozemstva so slabe.

Slab položaj je tudi v ladjedelnicah Sv. Roka, kjer so bila konec 1949 vsa naročila izvršena. V strojni tovarni Sv. Andreja so bile zadovoljivo zaposlene elektromehanične delavnice in oddelek za mostove in žerjave. Obupen je položaj železniških delavnic.

Bilanca podjetja, na dan 31. marca 1949, kaže izgubo 1176,38 milijonov lir (31. 3. 1948 — 751,7 milijonov), toda glede tega pravi poročilo, da se družba pogaja z različnimi naročniki za revizijo cen pri naročilih v delu, kakor tudi za razne druge zahtevke. Na splošno sodijo, da bodo te razlike veče kot izravnanje izgube. Ze doslej družba ni imela pravih finančnih podlag in se je za razliko od mnogih sorodnih podjetij v Italiji izvele iz vojne s precej dobrimi financami. Na dan 31. III. 1949, t. j. mesec dni pred koncem vojne, je izkazovala bilanca 27.406.120 lir izgube.

TERJATJE IN DOLGOVI SO SE TADAJ V GLAVNEM KRILI

Finančne osnove podjetja so neizpolnjenosti: glavnica 200 milijonov lir je s 75 odst. v rokah I. R. I., odn. »Finmeccanica«. Pred vojno je znašala 150 milijonov lir odn. po 1935 100 milijonov (ob ustanovitvi podjetja 9. XI. 1907 3 mil. kron in 1. 1913 9 mil. kron, ki so jih 13. avgusta 1918 razvrednotili na 3 mil. lir z razveljavljenim 2 delnic na vsake 3; nato pa s premijo 50 lir na delnico povečali glavnico na 15 mil. lir).

Upravni svet je doživel nekaj izpremenb: na predsedniškem mestu je zamenjal D. Economia ing. Francesco F. Smeraldi, od odbornikov so ostali ing. Fogagnolo A., odvetočnik N. Linder, dr. M. Tripicovich, ing. E. Ottolenghi, ing. M. Masobello. Namesto izpadlih ing. Rossini-ja in ing. Zennari-ja so prišli ing. G. Lojaco, Severino Medici in dr. U. Zaboli.

Poročilo bi dodalo nekaj splošnih pripomb glede proizvodnje. Za Tržič, velja prevzem, kar za vso italijansko ladjedelnico industrijo. Država prihaja namreč na pomoč prepozno in z nezadostnimi ukrepi. Saragatov zakon prihaja v čast, ko brodnine hudo padajo, in vsled tega ni pritegnil večjih zasebnih kapitalov. Ako gledamo na naročila za državni sektor, t. j. družbi Finmare, Lloyd, Adriatica, Tirrenia in Italia, je 130.000 ton. razdeljenih med vse ladjedelnice Ital. republike s skupno kapaciteto okrog 390.000 BRT, pač malenkostna tožnja.

Glede novih načrtov za gradnjo ladij še ni pravih obrovov. Zamujen je bil najboljše čas takoj po vojni, ko je primanjkovalo ladij in bi bilo treba urediti proizvodnjo ladij v serijah. Namesto tega je dobivala trevinska mornarica stare ladje »Liberty«; vsaka je zahtevala povprečno 400 mil. lir stroškov za preureditev.

Celo zadnje čase se razmere niso zboljšale; saj podpirajo uradni krogi n. pr. nalemanje inozemskih ladij za prevoze banan, namesto gradnjo takih posebnih ladij v domačih ladjedelnicah. Poslednji udarec je prineslo razvrednotenje funta, ki je okrepilo konkurenco britanskih ladjedelnice. Propadanje italijanske ladjedelniške industrije je sicer v nasprotju s povojnim razvojem drugod: v ZDA je ladjedelnica industrija dosegla proizvodnjo 5 mil. ton letno, delež britanskih ladjedelnice pri svetovni proizvodnji ladij pa se je od predvojnih 35 odst. dvignil v 1. 1947 na 57 odst.

Italijanske in tržaške ladjedelnice imajo še posebne težave. Govore o visokih proizvodnih stroških, toda ti so bili vedno višji kakor drugod, ker so bile ladjedelnice v Italiji neprestano v krizi: v primeri z zaposlitvijo so splošni upravni stroški preveč obremenjevali kalkulacijski račun. Razen tega so že pred vojno delale z dražimi surovinami (jeklo, les, gorivo itd.) zaradi večjih proizvodnih stroškov. Izdelki sorodnih in posrednih industrij so v Italiji zaradi neredne in nespecializirane proizvodnje, ki je razdrobljena na preveč podjetij, dražji kakor v drugih državah.

Po vojni so se vsi ti činitelji še poslabšali. Za italijansko industrijo je še vedno odprto vprašanje vojne škode, zanjo in tudi za tržaško pa nadalje dela veliko težavo vprašanje financiranja. Obični zbor Združenih ladjedelnice je tudi ugotovil potrebo, da se čim prej modernizira opremo podjetij. Doslej je bilo premalo storjeno in ne bi škodilo ugotoviti, kdo je tega kriv.

V Trstu so potrošili od septembra 1947 do danes nad 40 milijard iz javnih sredstev za raznovrstna financiranja. Cemu skoraj nič za modernizacijo opreme ZJL? Zakaj I. R. I., odn. Finmeccanica nista dala potrebnih sredstev? Vendar pa financiranje in oprema še ni vse. Treba je, zagotoviti čimvečjo zaposlenost ladjedelniških obratov, da se lahko stroški in cene znižajo. Glede tega je vodstvo družbe v preteklosti močno grešilo, ko je od-

bijalo razne ponudbe, ki so prihajale iz zaledja. Nedvomno je v interesu podjetja, ki bi moralo »skrbeli« za svojih 12.400 delavcev in 2370 nameščencev, da izpremeni takšno ravnanje in se ravna po zgledu neštetih evropskih ladjedelnice, ki se radi upehajo, da pridobijo nova naročila. Ako pa leži krivdca za to drugje, kakor bi lahko sodili iz poročila za 1947/48, kjer pravi upravni svet, »da je nujno in važno, da poseže vmes država s primernimi in pravočasnimi ukrepi, da odpravi sedanjí težavni položaj industrije«, bi bilo nujno da izve javni kaj več o tem. Gotovo je namreč, da načrt ERP za gradnjo do 1952, ki zaposlujejo tržaške ladjedelnice zgolj do 60 odst. zmogljivosti, ne more rešiti problema, ki je nastal takoj po vojni in je izrednega pomena za tržaško gospodarstvo.

Eko.

Iz bilanc Združenih jadranskih ladjedelnice

(v milijonih lir)

	1926	1936	1945	1947	1948
Delniška glavnica	100,—	100,—	200,—	200,—	200,—
Rezerve in prenosni	2,7	55,8	188,1	105,2	105,2
Poslopj, stroji, naprave in plovila	108,5	87,5	480,7	3.335,3	8.205,9
Zaloge, predjudi, naročila v delu	61,3	710,5	483,6	4.323,1	21.886,4
Vrednote in terjatve	73,1	179,2	1.279,4	3.312,3	4.103,9
Razni dolgov	135,1	803,2	1.508,3	10.430,5	23.057,8
Za amortizacijo	5,2	10,1	208,9	1.372,9	3.480,9
Revalutacijski sklad, za denarno priravnavo	—	—	152,6	—	—
Dobiček, odn. zguba (+ —)	+5,2	+17,8	— 27,4	— 675,2	— 751,7
Rezervnemu skladu	0,36	0,48	5,2	105,2	105,2
Za dividende	5,0	7,5	0,29b	—	—
Stroški za obnovo	—	—	—	2.090,9	4.710,2
Aktivni saldi val. kompenc.	—	—	—	1.905,0	3.834,3

a) za leti 1926 in 1936 na dan 31. 12., za ostala na dan 31. 3.

b) niso bile razdeljene

Več italijanskih tovarn v stečaju

Velika milanska tovarna S. A. Fabbriazione Apparecchi Radiofonici »Safara« je napovedala stečaj (konkurzo), ker ni bila več kos svojim finančnim obvezam. Podjetje je bilo ustanovljeno l. 1924. Med vojno je delalo predvsem za vojsko. Po premirju se ni uleglo pravočasno prilagoditi novim razmeram. Podjetje ni rešilo niti posojilo državnega sklada Fondo Industrie Meccaniche (FIM) v znesku 500 milijonov lir. Junija lanskega leta je odpuščilo 5.000 delavcev. Niti skrbni obrat s 320 delavci se ni obnesel. Ko je FIM odbil prošnjo za novo posojilo v znesku 600 milijonov lir, je podjetje napovedala stečaj.

Družba S. A. Aereoplani Caproni v Milanu (Talliedo), ki je izdelovala Capronijeve bombnike je zašla v stečaj. Podjetje je bilo povezano z avtomobilsko družbo »Isotta Fraschini« in tovarno »Cemsa« v Saronnu. Ta družba je jamčila za prvotni sporazum med upniki in družbo Caproni, toda nazadnje je sama doživela polom in povlekla za seboj tudi Capronijevo družbo. Po vsem tem je skupina »Isotta Fraschini«, v kateri so bila povezana omenjena podjetja dokončno propadla. »Isotta Fraschini«, ki je znana predvsem po svojih avtomobilih, se je silno povzpela med zadnjo vojno, ko je pomagala pri oboroževanju.

LOVITI HOCEJO OB JUGOSLOVANSKI OBALI. V Benetkah je bil sestanek predstavnikov vseh trgovinskih zbornic ob italijansko-jadranski obali, na katerem so razpravljali o izvedbi jugoslovansko-italijanskega dogovora o italijanskem ribolovu ob jugoslovanski obali. V posebni resoluciji so zahtevali, naj italijanska vlada vsaj do konca februarja izda natančne domače glede oddaje ribolova, ker bodo sicer ribiči zamudili tudi to sezono in zaradi tega pretrpeti velike škodo. Tako poroča »Il Sole« (2. II.). Po vsem tem ni bil torej sporazum o ribolovu med Jugoslavijo in Italijo iz 1. 1949 v škodo Italiji in njenemu gospodarstvu, kakor so hoteli prikazati nekateri italijanski listi v Italiji in Trstu po podpisu sporazuma.

Pridelek konoplje v Italiji. Italijanska industrija je predelala v zadnji sezoni (1948-49) okoli 270.000 t. medtem ko je v predvojnih letih pridelala 400—450.000 t. leta 1946-47 pa 380.000 t. Proizvodnja lanene tkanine je dosegla l. 1948-49 205.000 t. Izvoz je v zastoju zaradi previsokih cen.

Promet s kavo v Genovi je dosegel v preteklem letu 477.338 vreč. Največ kave je prišlo iz Brazilije (144.998 »Santos« in 114.540 drugih brazilskih vrst) in iz Srednje Amerike (190.613). Promet je bil večji kakor l. 1948 in 1949.

Vojna škoda v Italiji je bila mnogo manjša kakor so jo prvotno ce-

nili pod vplivom alarmantnih vesti, trdi »Il Sole« (31.I.). Podrobna cenitev po zasebnih prijavih je to pokazala. Italijanska vlada je sklenila, polagoma prirediti izplačevanje vojne odškodnine.

ITALIJANSKA RAZSTAV V NEW YORKU. S podporo ameriškega ministrstva za trgovino in ECA bo Italija priredila v New Yorku gospodarsko in turistično razstavo, ki se odpre 5. maja 1950. Razstava bo dala pregled italijanske industrije in obrti in bo obenem propagandnega značaja za pospeševanje turizma.

KOLOFONIJA IN TERPENTIN v svetovni trgovini in proizvodnji

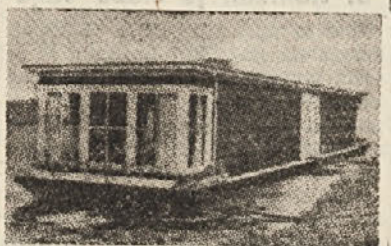
Kolofonija in terpeninovo olje sta sorodna proizvoda, važni surovini za razne industrijske panoge. Glavni porabniki so industrije barv, lakov, umetnih smol, papirja, mila ter kemična in farmacevtska industrija.

Oba proizvoda sta pomembna na svetovnem trgu. Leta 1948 je znašala svetovna proizvodnja kolofonije približno 648.000 ton, terpeninovega olja pa približno 144.000 t. To leto je bila svetovna proizvodnja imenovanih snovi skoraj za 10 odst. večja kakor pred vojno. Glavni proizvođači so ZDA, ki so izdelale leta 1948 494.430 ton kolofonije in 104.740 ton terpeninovega olja. Proizvodna središča so v južnih državah ZDA, predvsem v Mehiki in Kaliforniji. Najpomembnejše tržišče za kolofonijo in terpeninovo olje je Savannah. Zaradi povečane proizvodnje in oviranja izvoza so se v ZDA nakopičile precejšnje zaloge kolofonije in terpeninovega olja. Največje zaloge kolofonije v ZDA so se nabrle v letih 1940/41, takrat so namreč znašale 353.700 t. kolofonije. Največ terpeninovega olja se je nabrlo v ZDA v letu 1939, namreč 49.901 ton. Kakor za druge proizvode, tako je morala vlada ZDA tudi v pogledu teh snovi uvesti primerne zaščitne ukrepe. V letih 1948/49 so se zaloge kolofonije znižale na 145.822 t., zaloge terpeninovega olja pa na 36.465 ton.

KOLOFONIJA IN TERPENTIN IZ KORENIN IGLAVEV Danes ne drži popolnoma splošno mnenje, da pridobimo terpeninovo olje ter kolofonijo le z destilacijo smrekove smole, ki jo izločajo ranjena mesta iglavcev. V poslednjih 15 letih se v ZDA v vedno večji meri proizvaja koreninska kolofonija in koreninsko terpeninovo olje. Ti snovi pridobivajo iz štorov posekanih iglavcev. V ZDA proizvajajo sedaj več koreninske kolofonije in koreninske terpeninovega olja kakor kolofonije in

Socialni utrinki Stanovanja na ladjah

Holandci so prišli na izvirno misel in so praktično rešili stanovanjsko vprašanje na ta način, da so za 16.000 družin zgradili stanovanja na čolnih. Neko podjetje v Amsterdamu je pričelo graditi nekakšne splave v dolžini 15,5 in širini 4 m ter s površino 65 m². Na takšne splave je postavilo stanovanja s kuhinjo, kopalnico, sprejemnico, 3 spalnicami, kletjo, pralnico in balkonom. Vsako stanovanje ima seveda moderno opremo glede razsvetljave, kurjave itd. Prav tako je v stanovanju tudi radio. Holandci bodo svoj izum pokazali tudi v nemških vodah. Tako stanovanje stane 12 tisoč nemških mark.

400 slik za stanovanje. Nemški slikar Hans Muller-Schmittenbach, ki je pri 60 letih ostal brez stanovanja, je praktičen človek. Občinski upravitelj mesta Rosenheim je postavil predlog, da ji izroči 400 svojih slik, ako mu v zameno prepusti skromno stanovanje. Občinski svet je predlog sprejel in nakazal prisilno stanovanje 2 sob, kuhinje in kopalnice. Poleg tega je občinska uprava dala moderno opremiti stanovanje s pohištvo. Plačuje mu tudi razsvetljavo, kurjavo in postrežnico. Strokovnjaki navajajo, da je občina kljub temu napravila dobro kupčijo. Slike namreč cenijo na 100.000 DM.

Današnje in predvojnne plače. Če postavimo podlago 100 za predvojne plače, potem zasluži danes delavec v V. Britaniji 133, v Nemčiji pa 94. Ameriški novinarji so mnenja, da Nemci kljub nižjim plačam pridno delajo in da se njihova država naglo obnavlja.

V Estoniji je še 20% zasebnih kmetij, kakor poroča list »Rakva Haala«. List poziva vse kmete, naj stopijo v kolhoze.

STRAH PRED AMERISKIM DUMPINGOM. »Il Sole« (20. decembra) poroča, da podeljuje ameriško ministrstvo za kmetijstvo ameriškim kmetom podpore v znesku 1,25 dolarja za bušel, da bi pospešili izvoz zimskih jabolok in brusnic v zapadne evropske države — udeležence ERP. List izraža bojazan, da bi to kvarno vplivalo na izvoz italijanskega sadja

Ribolov v istrskem okrožju moderniziran

Ena najbolj značilnih panog gospodarstva Istrskega okrožja je ribištvo. Zaradi bližine dobrih lovišč na industrijsko ribo (tako zvano plavo ribo, ki jo lovijo od pomladi do začetka zime), se je razvila ob istrski obali moderna konzervna industrija. V Izoli sta tovarni Arrigoni in Ex-Ampela, ki ima podružnico tudi v Umagu, v Kopru pa deluje filiala tvrdke De Langlade iz Genove.

Ze spomladi 1948 so začele oblasti Istrskega okrožja reševati vprašanje preskrbe teh tovarn s svežimi ribami. Do tedaj so izvažali ribiči blago v Trst, kjer so se tudi preskrbovali z ribiškimi materialom in drugimi potrebščinami. V Piranu je bila ustanovljena tvrdka »Agmarita«, ki je prevzela dobavo ribiškega materiala, v Izoli pa tvrdka »Ribaa«, ki je organizirala odkup svežih rib v vseh ribiških središčih. Oblast je določila odkupne cene za vse ribiške proizvode na podlagi analize proizvodnih stroškov.

S temi ukrepi je bil že prvo leto ribolov usmerjen na domači trg. To je zagotovilo tovarnam najvažnejšo surovino, kakor tudi zadostno količino svežih rib za potrošnjo prebivalstva. Z novimi mrežami plivaričami (saccalava), ki jih je izdelala tovarna v Zadru posebej za istrske ribiče (njihove mreže so tesnejše od dalmatinskih) in z nabavo novih ribiških ladij, je bila povečana kapaciteta ribolova. Danes šteje istr-

ske ribarstvo 40 popolnoma opremljenih brodov s plivarico, dočim jih je imelo ob začetku sezone 1938 samo 27. Obrabljene mreže so bile nadomeščene z novimi. Ribiči, ki so se obvezali za oddajo rib po nižjih enotnih cenah, so dobili po teh cenah tudi material in izdatke predjume. Ljudska oblast teži tudi za tem, da razvije ribolov v Novem gradu, Umagu in v Savudriji, t. j. kraji so bili pod Italijo zelo zane-marjeni, čeprav ležijo blizu velikih lovišč kot Izola in Koper. Zadnja dva kraja nista imela niti ene moderne opremljene ladje. V Okrožju razvijajo tudi ribolov na zadrugi podlagi, kar se je izkazalo, posebno z zadrugo v Zamburju (Savudrija), kot uspešna oblika organizacije.

Leta 1949 je dosegel istrski ribolov znatne uspehe. Na polovici sezone je bila količina rib, ki so prišle v industrijo in na tržnice, že večja od celotnega ribolova v letu 1948. Za leto 1950 pa nalaga gospodarski načrt povečanje donosa ribolova z izgradnjo novih modernih ribiških čolnov in z ojačanjem svetilnih naprav. Zgrajen to tudi hitri transportni čoln s hladilnimi napravami, ki bo prevzemal ribe na samih loviščih in tako prihranil gorivo in delovni čas ribiškimi enotam. Posebna pozornost bo posvečena lovu školjk in globinskemu lovu. Ustanovljene bodo nove ribiške zadruge.

K.

Decentralizacija uprave jugoslovanskega gospodarstva

Prezidij Ljudske Skupščine FLRJ je z ukazom 7. februarja odpravil Ministrstvo za elektrogospodarstvo in Ministrstvo za rudarstvo, obenem pa ustanovil komite za elektrogospodarstvo, komite za premog, komite za nekovine, generalno, direk-cijo za metalurgijo in generalno direk-cijo za nafto. Predsedniki komitejev so ministri vlade FLRJ, člani komitejev pa so pristojni ministri ljudskih republik.

Z drugim ukazom je bil ustanovljen Svet za energiko in ekstraktivno industrijo, na čelu katerega je minister vlade FLRJ, člani sveta pa so predsednik komiteja za elektrogospodarstvo in komiteja za premog ter generalni direktor metalurgije.

Predsednik gospodarskega Sveta Boris Kidrič je napovedal ustanovitve nadaljnjih 10 Svetov za različne komplekse jugoslovanskega gospodarstva v svrhu koordinacije komitejev, generalnih direktorij ter drugih organov vlade, ki upravljajo posamezne panoge.

Namen upravne reorganizacije ju-

goslovanskega gospodarstva je predvsem ostvaritev bolj gibčnega in manj birokratičnega aparata. Nove organizacijske oblike bodo zaradi tega usmerjene na upravno decentralizacijo, omogočile pa bodo obenem brez osrednjega operativnega preobremenjevanja splošno vodstvo celotnega jugoslov. gospodarstva.

POSOJILU ZA RAZVOJ RUDARSTVA

»United Press« poroča, da bo Jugoslavija v kratkem prejela od Mednarodne banke za obnovu posojilo v znesku 25 milijonov dolarjev za razvoj rudarstva in kmetijstva. 4 milijone bodo porabili za moderniziranje premogovnikov z nabavo strojev in druge opreme. Tako bo Jugoslavija lahko dosegla proizvodnjo 16,5 milijonov ton premoga kakor jo predvideva petletni načrt. L. 1939 je znašala proizvodnja premoga nekaj nad 6 milijonov ton, medtem ko znaša danes povprečno že 9 mil. ton. Po mnenju izvedencev Mednarodne banke obsega ležišče premoga v bazenu Kolubare 100 milijonov ton. Ko se premogovniki primerno opremito, bodo letno dosegli proizvodnjo najmanj 2 milijona ton letno, povprečno pa okrog 5 mil. ton.

Novo socialno zavarovanje

Ljudski skupščini FLRJ je bil predložen zakon, ki na novo ureja socialno zavarovanje, ki je doslej temeljilo na zakonu iz leta 1946. Novi zakon teži za tem, da vskladi zavarovanje državnih uslužbencev z zavarovanjem delavcev. Poleg nezgodnega zavarovanja je urejeno tudi vprašanje pokojnin. ... Novost novih določb je zlasti v tem, da odpade odtegotanje prispevkov od uslužbencev in delavcev plač.

Ukinjen bo prispevek za socialno zavarovanje vseh ljudi v delovnem odnosu na državno-socialističnem sektorju. Država prevzame nase vse obveznosti. Vsako leto bo izločila iz akumulacije socialističnega gospodarstva potrebne zneske, ki bodo vmešeni v splošni državni proračun. Ukinjen bo tudi davek na plače delavcev in uslužbencev. Za socialno zavarovanje je doslej delavec prispeval 6,8 % svojega kosmatega za služka, za davek pa je povprečno plačal 4,7 %. Ko se uveljavijo nove določbe, ne bo sicer delavec, oziroma uslužbenec prejemal vse dodelane plače brez odteglajev, vendar bodo čisti prejemki vseh delavskih ljudi povečani za 2,6 milijard din, kar predstavlja povprečno povečanje plač uslužbencev in delavcev za 2,4 % v primeri z dosedanjimi čistimi prejemki.

ZUNANJA TRGOVINA CSR AKTIVNA

Statistični podatki o razvoju zunanjih trgovine CSR v l. 1949 govori o prebitku 909 milijonov Kšs. CSR je namreč uvozila v lanskem letu za 39.399 milijonov Kšs, izvozila pa za 40.308 milijonov Kšs blaga. Češkoslovaški izvoz je v l. 1949 narastel za okoli 1.500 milijonov Kšs v primeri z letom 1948. Narastel je tudi uvoz, predvsem surovin, in sicer za 17 odst., t. j. CSR je uvozila za 3.100 milijonov Kšs surovin več kakor prejšnje leto. Zlato je CSR uvozila manj kakor leta 1948, ko je morala uvažati zlato mnogo žita. Delež živil pri uvozu je znašal 22,6 odst. (prejšnje leto 28,9 odst.).

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

OPOZORILO

V tajništvu SGZ dobijo člani vsa potrebna pojasnila, navse in informacije o davčnih, upravnih, poslovnih in drugih zadevah.

VIDIRANJE TRGOVSKIH OBRTNIKOV ZA LETO 1950

Opozorjamo vse člane, ki se bavijo s trgovino na drobno ali debelo v tržaški občini in posedujejo za devno trgovsko obrtnico, da morajo do najkasneje do 15. marca t. l. predložiti Uradu za trgovske licence na občini, da jo vidira za leto 1950. — Člani SGZ lahko prinesejo trgovsko obrtnico v tajništvo SGZ, ki bo poskrbelo za vidiranje.

PLACEVANJE OBROKOV DAVKA NA POSLOVNI PROMET (IGE)

Opozorjamo vse člane, ki plačujejo davek na poslovni promet v naročninah, da se strogo držijo roka posameznih obrokov, kajti že za zamudo enega samega dne morajo plačati denarno kazen. Člani naj tudi pazijo, da na poštni položnici, s katero nakažejo obrok, točno navedejo priimek in ime, naslov, obrat in kateri obrok plačajo. Po drobnejši pojasnila prejmejo člani v tajništvu SGZ.

ROČNA DOSTAVA TRGOVSKIH FAKTUR

Obveščamo člane SGZ, da je v zvezi s poslovnimi ministri pošte dovoljena ročna dostava faktur v

odprtem pisemskem ovojku brez nalepljenj kakršnih koli znamk, pod pogojem da fakture ne vsebujejo nikakršnih obvestil osebnega značaja.

Zakonske določbe

Ukaz št. 4 (19. I.) določa višino prispevka ZVU k izdatkom za izplačevanje izredne podpore za brezposelnost v znesku Lir 42.860.000.

Ukaz št. 5 (20. I.) ponovno uvaja obveznost pridanja sezamovega olja k semenskim oljem in prepoved mešanja olivnega olja in semenskih olj.

Ukaz št. 6 (20. I.) dovoljuje začasni uvoz bombažnega predmeta za izdelavo čistih bombažnih tkanin vrste popelina.

Ukaz št. 7 (20. I.) dovoljuje 6 mesecev uvoz v angloameriško cono STO sledečih surovin: aluminij, fina celuloza, zrnata borova skorja, gumij, gutaperka, drevesna debela in korenine za izdelavo furnirja.

Ukaz št. 8 (20. I.) določa vrednost bombaža izvoženega v drugem polletju 1949 radi povračila davka.

Ukaz št. 9 (20. I.) spreminja člen IV. ukaza št. 216 z dne 17. novembra 1949.

Ukaz št. 10 (20. I.) oprošča carine in pristojbin za uvoz lesa, določena za izdelavo celuloze.

Ukaz št. 11 (21. I.) določa pristojbine za vračanja spisov davčne uprave, in sicer v znesku 1.8 v Trstu, a 1.4 v drugih občinah.

Ukaz št. 12 (21. I.) podaljšuje u-

gasnitvene in zastarne roke pri davkih do 31. decembra 1950.

Ukaz št. 13 (24. I.) določa ustanovitve zborov upravne policije, naloge zbora, delokrog in ustroj.

Ukaz št. 14 (24. I.) povišuje globe za kršitve zakona z dne 28. septembra 1939 št. 1822 o obratovanju avtobusnih prog.

Blagovni promet med Italijo in STO-jem

Ukaz št. 15 (24. I.) spreminja sedanje določbe o nadzoru prometa nekaterih vrst blaga iz angloameriške cone STO v Italijo. Naslednje vrste blaga se ne sme izvažati iz cone v Italijo brez posebnega dovoljenja oddelka za proizvodnjo pri ZVU: stare kovine in ostanki struganja, kovinske cevi, in plošče, profilirano železo, industrijske naprave, kolese, transmisijski stebri, propelerji in verige, kovinske palice in grelci (boilerji). — Naslednje blago se sme pošiljati iz cone v Italijo le če se predloži carinskemu uradu uvoznega »boleta« v dokaz, da so bile plačane vse uvozne pristojbine: olje, krma in živalska piča, dušikova gnojila, živina, žitno in krompirjevo seme, stavbni les in drva za kurjavo, cement, ribe, marmelade, suhe gobe in meso. — Za naslednje blago je pa potrebno predhodno dovoljenje oddelka za trgovino pri ZVU: monopolno blago, pšenica, kruh, testenine in moka. Ukaz št. 16 (27. I.) zvišuje globe za nekatere prometne prekrške.

Zlato ostane zlato

Predstavniki ZDA, W. Britanije in Francije so se sestali, da bi se posvetovali o usodi zlata, ki ga je nemška vojska pobrala po zasedenih državah ter ga shranila na Portugalsko. Portugalci bi morali zlato vrniti. Pri zadevi je zlasti prizadeta Francija. Predstavniki omenjenih držav so morali ugotoviti, da Portugalska ne vrne zlata. Zadržala ga je za poravnavo portugalskih kupčij z Nemčijo pred vojno. Zapadne države nečesto pritisniti posebno na Portugalsko vlado, ker je ta med vojno stavila Azore na razpolago za oporišča angleškemu letalstvu.

Zakaj propada čevljarska obrt

Med tržaškimi obrtniki se zlasti pritožujejo čevljarji. Priobčujemo v kratkem vsebino razgovora z nekim našim čevljarjem, ki ve mnogo povedati o razvoju čevljarske obrti in Trstu v zadnjem času, pod Italijo in Avstrijo.

Tržaško čevljarsko obrt ubijajo izdelki italijanskih tovarnov. Ni bilo dovolj, da so italijanski tovarnarji napolnili s svojimi izdelki vse tržaške trgovine, temveč so pričeli dovažati tudi blago slabše vrste na kamionih in ga prodajati neposredno občinstvu po nizkih cenah (zadaj za mestno palačo). Seveda ni bilo dano nikakoj jamstvo za prodano blago, kljub temu je javnost vsaj v začetku kupovala mnogo blaga.

V zadnjem času se je razpasla tudi tajna trgovina s čevlji po hišah. Priobčujemo krošnjariji nosijo blago na dom. Javnost rada naseda tudi tem sleparksim postom.

Čevljarji ne morejo več konkurirati tovarnam. Kupec danes ne gleda več toliko na kakovost kolikor na zunanost in obliko, ki se stalno menja. Obut hoče biti »po modii«. Pri tem ne opazi, da so v tovarniškem čevlju pogosto namesto usnja in notranjih podplatov kosi lepence ali podobne snovi.

Gospodarstvo in umetnost

Z osebnim prispevkom akademika slikarja A. Cernigoja zaključujemo polemiko, ki jo je izzval razgovor našega urednika z njim o odnosu naših gospodarskih krogov do umetnika in njegovih del. Upamo, da smo s to anketo zbudili vsaj nekaj zanimanja za položaj naših umetnikov, zlasti med tistimi, ki imajo kaj pod palcem. Morda se bodo zadržala tudi oblastva in tista velepodjetja, ki vsa povojna leta dosledno ignorirajo slovenske umetnike.

Uredništvo

Prvi članek pod naslovom »Gospodarstvo in umetnost« je dal nekaterim interesentom pobudo, da so se spustili v nadaljnje razglabljanje o tem prečnem vprašanju.

Zanimivo je predvsem dejstvo, kako si ti pisci razlagajo sodobno umetnost. Eden izmed njih jo smatra za pomirjevalno sredstvo, potrebno za sprostiti živce po mučnem dnevnem zaposlenju, drugi zahteva fotografsko podobnost (n. pr. v portretih), tretji bi zopet rad čisto banalno trgovsko reklamo.

Tako svetuje pisec članka umetnikom, naj se ne vzpenjajo previsoko v oblake, temveč naj stopijo zaradi svojih osebnih gospodarskih koristi v stik z odjemalcem na ta način, da preučijo njegove želje in upoštevajo njegovo kulturno raven. Predlaga našim umetnikom, naj si izberejo kot postransko delo umetnost za odjemalce.

Jaz pa vprašam: »Kakšna naj bi bila takšna umetnost? Ali bi bil umetnik v tem primeru sploh še umetnik? Ali ne bi postal prav za prav navaden obrtnik, podoben tistemu, ki se more zaradi vsakdanjega zaslužka prilagoditi vsakemu še tako banalnemu okusu? Ali bi tako delo resnično zadovoljilo tudi z gospodarskega vidika umetnikove zahteve?

Predvsem treba poudarjati, da se pojem odjemalca nikakor ne more istovetiti s pojmom ljudstva, kajti tu pri nas ljudstvo ne kaže niti najmanjšega zanimanja za ustvarjanje umetnika, če tudi se ta izraža v svojih delih na pripravi in ljudstvu dostopen način. Zato sega rajši (zlasti glede portretov) po navadnih fotografijah ali barvnih oljofotografijah, ki jih za mali denar kupi v papirnici. Te so dostopne njegovi izobrazbi in okusu ter ga zadovoljujejo predvsem s popolno podobnostjo predmeta.

Ce bi hotel navesti kakšen primer, moram resnici na ljubo ugotoviti, da nisem kot slikar obliki številnih razstav — ko sem stopil v neposredni stik z občinstvom — prejel niti enega naročila, čeprav so bila med mojimi slikami tudi lahke prebavljive in ljudstvu dovezna dela.

Kje torej tiči vzrok? Ali v previsoki poletih slikarja, ki povečujejo razdaljo med njim in občinstvom, ali pa v pojavu zgolj gospodarskega činielja? Poslednjega ne moremo in ne smemo prezreti, kajti upoštevati je treba dejstvo, da ljudstvu cene umetnin — in naj bi se slo tudi za umetnine za odjemalce — niti najmanj niso dosegljive. Kdo iz ljudstva lahko danes naroči ali kupi sliko, ki stane 30—50.000 lir, ali portret za 100—150.000 lir?

Za naše slikarje predstavlja odjemalca tisti sloj, ki ima poleg ekonomskih sredstev tudi nekaj kulturne izobrazbe ter ceni umetnost in umetnika, dva činielja, ki pa žalibog večinoma nista medsebojno v skladu.

Glede ekstravagančnih in raznih nizov moram pripomniti, da se tu pri nas štejejo ekstremisti vedno bolj krči (izvzemi tuje slikarje) in se bo v bodoče vse to, kar ne najde odmeva v javnosti, samo po sebi izživel.

Ob koncu članka se mi vsiljuje vprašanje, ali bi se gospodarski problem današnjih umetnikov rešil na način kakor ga skuša rešiti »diletant« s svojimi predlogi in izjavami. Treba je preiti od predlogov do dejanj in leta bodo pokazala resnično pot, po kateri bodo lahko hodili umetniki skupno z občinstvom, da bi se tako doseglo medsebojno razumevanje.

Prof. A. Cernigoj

Ladijski promet v pristanišču

Prva nemška ladja po vojni

Od 1—21 febr. so priplule v naše pristanišče oziroma odpule iz njega naslednje:

AMERIŠKE LADJE:

»Robin Trenta« (8000 t., New York, Prudential Line) je razložila v luki pri Sv. Andreju razno blago — nakar je odpula v ZDA. »Empire State« (8500 t., New York, State Marine Lines) je izkrcala večji tovar žita. »Halcyon III« (8000 t., New York) je izkrcala tovar žita namenjenega v Avstrijo. »Noondak« (9000 t., Mobile) je pripeljala večjo količino moke ameriškega izvora, namenjene v Avstrijo; moko so razložili naravnost na železniške voze. »Pvt John F. Thorson« (6700 t., New York, Trans-Portation Corp. U. S. Army) je razložila in naložila razno blago, nakar je odpula v ZDA. »P. & T. Navigator« (8000 t., New York) je izkrcala razno blago in žito. »Alcoa Pioneer« (7000 t., New York, Stevenson Line) je razložila večjo količino amer. lesnikov in 535 ton moke, namenjene v Arnoldstein v Avstrijo. »Excellency« (8500 t., New York) je iztovorila razno blago, nakar je odpula v ZDA. »Gibbes Lykes« (8000 t., New York, Lykes Lines) je razložila razno blago v glavnem pa moko, namenjeno v Avstrijo. »Beauregard« (7800 t., New York) je izkrcala razno blago.

JUGOSLOVANSKE LADJE:

»Podgora« (4000 t., Split), je izkrcala v luki pri Sv. Andreju manjši tovar raznega blaga in je po enodnevnem bivanju odpula. »Mornari« (4500 t., Reka) in »Skopje« (4500 t., Reka) sta bila istočasno v Stari luki, kjer je prva izkrcala manjšo količino raznega blaga, nakar je naložila večji tovar lesa za Beirut, medtem ko je druga izkrcala okoli 80 bal bombaža iz Aleksandrije in razno dru-

go blago. Na to je odpula v luko pri Sv. Andreju kjer bo naložila večjo količino solitra. »Sabace« (2700 t., Reka) je naložila ob hangarju 69 tovor lesa in nekaj vagonov deščic za sadne zaboje. »Prenja« (6800 t., Dubrovnik) je pripeljala tovar poškodovanega blaga, neke turške ladje, ki se je ponesrečila pri Sv. Andreju, kjer bo naložila približno polovico tega tovora v naši luki, ostalo polovico bo izkrcala na Reki.

ITALIJANSKE LADJE:

»Carbonello« (2500 t., Venezia), je naložila v luki pri Sv. Andreju manjšo količino lesa, namenjenega v Grčijo in Turčijo. »Motorna« (2800 t., Napoli) je naložila manjšo količino lesa, namenjenega v Egipt. »Triton Marisa« (1700 t., Ravenna, Marittima Ravennale), je pristala prazna in je po večdnem bivanju odpula. »Tergeste« (7176 t., Rim C. Martini), je razložila večji tovar premoga. »Sparta« (4000 t., Genova), je vkrcala večjo količino zabojev židovskih izseljencev in tovar lesa za Palestino. »Monviso« (7171 ton, Genova, Navigaz. Alta Italia), je naložila razno blago. »Annunziata« (Rim), je vkrcala razno blago za La Valette in Egipt. »Otranto« (mot. ladja 2500 t., Rim) je naložila tovar lesa, namenjenega v Turčijo. »Alessandro C.« (3200 t., Napoli) je naložila večjo količino lesa za Famagosto in Egipt.

»Mongioia« (7176 t., Genova, Navigaz. Alta Italia) je izkrcala tovar koroze iz ZDA.

Ladja tržaškega Lloydja »Duino« (7159 t.) je vkrcala v luki pri Sv. Andreju razno blago in večjo količino lesa, namenjenega v Port Sudan.

Angleška ladja »Bothnia« (5300

t., Liverpool) je izkrcala razno blago; vkrcano blago je namenjeno v Liverpool. Nizozemska ladja »Venus« (4000 t., Amsterdam), je naložila tovar lesa, namenjenega v Turčijo. Svicarska ladja »Generosa« (4200 t., Basel), je naložila tovar lesa, namenjenega v Palestino. Norveška ladja »Dagfred« (9000 ton, Oslo), ki je prvič pristala v naši luki je razložila tovar žvepla, namenjenega v Avstrijo.

GRSKE LADJE:

»Stavros Coumantaros« (6000 t., Pirej), je razložila tovar koroze. »Georgios R.« (2700 t., Patras), je vkrcala tovar lesa, namenjenega v Grčijo, nakar je odpula v Stari luko zaradi izpolnitve tovora. »Heron II« (3200 t., Pirej), je pristala prazna in naložila tovar lesa, namenjenega v Grčijo.

PRVA NEMSKA LADJA:

V luki pri Sv. Andreju je pristala majhna nemška motorna ladja »Katja« (300 t., Hamburg). To je prva nemška ladja, ki smo jo opazili v naši luki po vojni. Priplula je naravnost iz Hamburga, kjer so jo zgradili lanske leto. Pripelja je prazna in je tukaj naložila manjši tovar lesa (tramove). Po nekaj dneh je odpula v Bengasi.

Po novem letu je tranzitni promet v našem pristanišču znatno narasel. Zlasti uvoz žita, moke, solitra in drugega raznega blaga je zelo živahen. To velja tudi za uvoz in izvoz lesa.

D.

ZSSR - ANGLIJA

V teku prvih desetih mesecev lanskega leta je V. Britanija uvozila iz Sovjetske zveze blaga za 8 milijonov funtov, izvozila pa v ZSSR za 9 mil. funtov. V l. 1948 je znašal njen izvoz 7 mil. funtov, uvoz pa 27 mil. funtov.

D.

Dva tržaška načrta

TRŽASKI VELESEJEM

S 120 milijoni, ki jih je doslej odobrila vojska uprava, bodo na bodočem tržaškem sejmšču zgrajili dva paviljona z 2.500 kv. metrov pokritega prostora in okrog 4.000 kv. m bo odprtega. Ker je zanimanje s strani inozemskih razstavljalcev precejšnje, je vodstvo velesejma naprosilo vojsko upravo za nakazilo nadaljnjih 80 milijonov, da bi že letos dogradili pritličje in prvo nadstropje tako imenovane »Palače narodov« (v načrtu so pritličje in 3 nadstropja). Za dokončno ureditev sejmšča, t. j. za dograditev ostalih dveh nadstropij »Palače narodov« bi morali potrošiti nadaljnjih 100 milijonov lir.

Po neuradnih vesteh namerava Jugoslavija prirediti na prihodnji tržaški razstavi okrog 80 stojnic na površini 800 kv. m. Čehoslovaška in Avstrija bi se zadovoljili z vsaka po 400 kv. m. Niso še znani nameni Madžarske, ki pa se bo velesejma vsekakor udeležila.

INDUSTRIJSKO PRISTANIŠČE

Ustanova za žveljsko industrijsko pristanišče je posredovala pri vojski upravi za spremembo nekaterih določb ukazov 102, 103 in 104, ki tvorijo upravno osnovo za gradnjo žveljskega pristanišča in sicer v pogledu razstavne, uprave, davčnin ter obsega proste cone. Izsuševalna dela so bila za zdaj ustavljena, vendar se bodo v kratkem nadaljevala. V načrtu, ki ga bodo pričeli izvajati verjetno marca meseca je še gradnja magistralne ceste ter električna in vodna napeljava. Krediti ki so na razpolago za vsa omenjena dela v prvem polletju letošnjega leta znašajo skupno 500 milijonov lir.

Tržaško vprašanje

od Rimljanov in Kraljice morja do Habsburčanov

Leta 1797 je bilo eno najvažnejših v tržaški zgodovini: mir v Cambronnu je pokopal »kraljico« tega morja in našo vekovno nekorovalko — beneško republiko. Tržaško pomorstvo se je začelo šele bujnejše razvijati. Kmalu nato pa je francoska revolucija in Napoleonova zasedba našega mesta (1809—1813) povzročila nov začasen zastoj, ki je prenehal leta 1820. V tem letu je znašal uvoz blaga po morju 107 tisoč ton, izvoz pa nekoliko manj. Med ladjami, ki so bile v službi tržaške trgovine, jih je bilo 200 z domačo zastavo.

Od leta 1820 do 1830 je tržaški uvoz egiptskega bombaža dosegel skoraj polovico vsega tamošnjega pridelka. Leta 1830 je število tržaških prebivalcev skočilo na skoraj 30.000.

Sest let pozneje je bil ustanovljen naš Lloyd. Leta 1837 je iz tržaške luke odplul prvi parnik — »Nadvojvoda Ludovik«. Do konca tega leta je bilo dograjenih 10 parnikov, leta 1846 20, deset let pozneje pa 61 s skupno tonažo 28.000 ton. Leta 1880 je imel Lloyd 86 parnikov s skupno tonažo okoli 100.000 ton.

V začetku leta 1890 je število Lloydovih in drugih parnikov doseglo 135 (tonaža 87.474). Poleg tega je imel Trst takrat še 109 jadrnic za dolgo plovo (62.453 ton), 45 jadrnic za dolgo obrežno plovo (5636 ton) in 1459 za malo obrežno plovo (20.479 ton). Trgovinska mornarica je dajala zaslužek približno 27.000 mornarjem. Mnogo naših mornarjev pa je bilo poleg tega zaposlenih na tujih ladjah.

Po morju je leta 1888 prispelo v Trst 60.000 ton raznega blaga v vrednosti 195 milijonov goldinarjev, medtem ko je odšlo za 157 milijonov gold. blaga. Sele ko to vred-

nost poskušamo izpremeniti v današnje lire, si lahko zamislimo, kako živahna je bila tržaška trgovina že tedaj. V tistem času je delavec zaslužil 1 goldinar na dan, danes zasluži približno 1000 lir. Tedaj je 1 kg sira stal 1 goldinar, za 1 goldinar si dobil tudi 1 kg surovega masla ali pa 1 kg najfinejšega govejega mesa. Po vsem tem se ne bomo zmotili, ako postavimo vrednost 1 goldinarja v letu 1888 na 1000 današnjih lir. Vrednost v rškega uvoza l. 1888 bi torej dosegla 195 milijard današnjih lir, vrednost izvoza pa 157 milijard lir.

Po suhem je prispelo v Trst isto leto 725.000 ton blaga, kar je predstavljalo vrednost 149 milijonov goldinarjev. Odšlo pa je po suhem iz Trsta 360.000 ton blaga v vrednosti 152,5 milijona goldinarjev.

Tako je znašal skupni tržaški blagovni promet (uvoz in izvoz po suhem in po morju) 654 milijonov goldinarjev, t. j. 654 milijard današnjih lir.

—od—

Iz naših prejšnjih člankov je razvidno, da o tržaški trgovinski mornarici v starem in srednjem veku ne more biti niti govora.

Pred prihodom Rimljanov je tukajšnje neznanost tržičke »Tergeste« vzdrževalo sicer skromne zveze s čezmorskimi deželami, toda ne s svojimi, temveč le s tujimi ladjami in mornarji. Rimljani pa so si v naši bližini ustanovili svojo »Skrajno«, ki so ga uporabljali tudi kot skrajno oporišče za pomorsko plovo v severnem Jadranu. Po njihovem propadu v drugi polovici VI. stoletja do beneške dobe, ki se je pričela v IX. stoletju, je bila naša dežela izpostavljen virihurjem prezelečanja narodov. Pravi gospodarji našega morja so bili v tej dobi edino le morskari Langobardi.

Ze prvi naval Langobardov je l. 568 do temeljev razrušil nekdanjo tukajšnjo rimsko naselbino in pregnal od tod še vse tiste prebivalce, ki niso podlegli langobardskemu meču. Po tej burni dobi so zavladali nad našim morjem Benečani in preprečili vsak razvoj tržaške

pomorske trgovine. Ta skrajno neugodni položaj za tržaško pomorstvo je trajal še potem, ko je prišlo naše mesto leta 1382 pod okrilje Habsburčanov in še vse XV. stoletje. Vsa prizadevanja Friderika III., ki je vladal skoraj do konca tega stoletja (1434—1493), niso mogla razmahniti tržaške pomorske trgovine in zmanj so se za to trudili tudi njegovi nasledniki do Karla VI. Ta je l. 18. marca 1719 proglasil Trst za »prosto luko« (porto franco). Orientalna družba, ki je bila ustanovljena tega leta z namenom, da organizira čezmorsko trgovino z izhodiščem iz Trsta, je propadla že po nekoliko letih svojega klavrnega obstanka.

Prava pobudnica tržaške pomorske trgovine je bila šele hči Karla VI., cesarica Marija Terezija. Pod njeno vlado je bil leta 1774 izdan »Politični plovni edikt«, to je zakonska ureditev vse avstrijske (tedaj prav za prav tržaške) morske plobove. Tedaj sta bila zgrajena tudi pomol sv. Karla (poleg vladne palače) in pomol starega

TRŽNI PREGLED

Cene poljedelskih proizvodov na tukajšnjem in bližnjih trgih so v zadnjih tednih v glavnem usmerjene navzgor. Opazovalci so prepričani, da gre za trenutno konjunkturo, ki ne bo imela večjih posledic. Kupci so postali vsekakor zelo previdni zlasti pri nakupu blaga z neustaljenimi cenami. Področje industrijskih proizvodov ne beleži znatnejših izprememb, opazna pa se naraščajoča konkurenca uvoženega blaga.

Blagovni promet se je v Trstu v februarju znatno skrčil in dosegel verjetno najnižjo doslej zabeleženo stopnjo zadnjih treh let. Zaradi tritedenske stavke industrijskih delavcev je bilo odtegnjeno iz rednega obkroga okrog 500 milijonov lir, kar je občno vplivalo na potek prodaje na drobno. Nakupi živil so se skrčili po mnenju izvedencev za 30 odst., nakupi ostalih življenjskih potrebščin pa povprečno za nad 50 odst.

ZITARICE

Cene žitaric so na skoraj vseh tržiščih zopet nekoliko napredovale. Tendenco krepkih cen je opaziti zlasti pri pšenici, koruzi in ječmenu. Ostale postranske žitarice so se ustale na prejšnjih kvotacijah razen ovsa, ki se je znatno pocenil.

V Furlaniji so zadnje cene fco proizvajalcev naslednje: pšenica II 6.700—6.800 lir za stot, II 6.500—6.600; koruza 4.400—4.450, bela koruza 4.300—4.350, oves 4.600—4.800; uvoženi madžarski, ali argentinski oves 4.550—4.600; ječmen 4.400—4.600.

Rovigo: pšenica I 6.700—6.800, II 6.600—6.700, III 6.400—6.500; koruza 5.200—5.300, bela koruza 4.600—4.650 lir za stot.

ZIVINA

Na živinskih trgih vlada precejšnja živahnost zlasti pri kupoprodaji goveje živine. Po nedavni občutni podražitvi prašičev so pričele cene na tem področju zopet padati razen pri prašičkih za reja, ki so ohranili doseženo položaje. Trg drobnih živali poteka z neizpremenjeno tendenco. Mnogi krajevni gosti so zaskrbljeni zaradi nakopičenih zalog jajc, ker se je na trgu nepričakovano pojavilo mnogo svežega blaga.

Rovigo: voli 210—230 lir za kg žive teže, krave 210—230; bikli 180—200; teleta 340—360 lir.

Modena: voli I 240—260 lir za kg, II 200—230; krave I 240—260, II 150—170; prašiči nad 50 kg 310—350, prašiči od 100—120 kg 280—290, od 120—150 kg 290—320, nad 150 kg 310—330 lir.

Videm: kokoši 450—500 lir za kg; piščanci 500—550; race 400—450, gosi 350; zajci 200—220; sveža jajca 28 lir za komad.

Reggio Emilia: konji 150—170 lir za kg žive teže, žrebci 180—200, osli 60—80 lir za kg žive teže.

VINO

V Trstu in na nekaterih bližnjih vinskih trgih se opaža nekoliko boljše razpoloženje kupcev. Kljub temu pa so šibkejša vina zabeležila na splošno nadaljnjo pocenitev, medtem ko so finejša vina ohranila prejšnje cene. Proizvajalci so zelo pesimistični v pogledu bodoče prodaje znatnih količin v skladiščnega vina.

Trst: črno istrsko vino 58 lir za liter fco skladišče; isto belo 60; teran 130; briško vino 90; belo »Konejane« 55; Soave 58; Valpolicella 65; Bardolino 58 lir za liter.

Verona: Bardolino in Valpolicella 10,5—12 stop. 390—430 lir za hl stop.; Soave 10,5—11,5 stop. 380—450 lir; »Verona« 340—360 lir za hl stop.

Firenze: rdeča fina vina proizv. 1949: 11—12 stop. 4.500—5.500 lir za hl, 12—13 stop. 5.500—6.700, 13—14 stop. 6.700—7.800; fina vina proizv. 1948: 11—12 stop. 4.800—5.800, 12—13 stop. 5.800—7.200; 13—14 stop. 7.200—8.500; običajna vina proizv. 1949: 9—10 stop. 2.500—2.900, 10—11 stop. 2.900—3.500, 11—12 stop. 3.500—

4.200, nad 12 stop. 4.200—6.000 lir za hl.

Bari: »Barletta« 250 lir za hl stop, običajna vina »Corato« 230—250; fina bela vina 280 lir za hl stop.

OLIVNO OLJE

Trg olivnega olja se je po nedavni podražitvi skoraj popolnoma umiril, razen v nekaterih proizvodnih središčih, kjer so cene še v zmernem porastu. Trgovanje z olivnim oljem je v sedanjem razdobju precej živahno.

V Bariju nudi trg na debelo olivno olje ekstra do 1 stop. kisline po 375—385 lir za kg, do 1,5 stop. kisline po 350—360, do 3 stop. 330—340, do 8 stop. 320—325. V Lecce: Olivno olje, 2 stop. kisline, 330—335 lir za kg.

KAVA

Občuten porast cen kave pri vseh proizvodnih ni doslej v znatnejši meri vplival na tržaški trg tega kolonialnega blaga. Trgovci na debelo in uvozniki so se namreč dobro založili še pred podražitvijo kave na svetovnem trgu. Cene kave so zaradi tega v Trstu še danes nižje od novih kvotacij na mednarodnem trgu. Prav tako poročajo, da leži v pristanišču v Genovi še skoraj 100.000 vreč neprodane kave. Cene v Trstu: fco skladišče prodajalca izven proste cone: Rio običajen 940 lir za kg, isti kvaliteten 980; Santos I 1.320, II 1.230; Haiti 1.150; Salvador 1.290; Kostarika 1.400; Gimma 1.060; Moka 1.210; fco prosto pristanišče v Trstu: Rio I 45,50 dol za 50 kg, isti običajen 40,50 dol za 50 kg, Santos I 62, II 57; Salvador 62, Kostarika 70 dol za 50 kg; Gimma 360 angl. šillingov za cwt, Moka 450 šil. za cwt.

RAZNA ŽIVILA

Krušna moka 80 odst. 83—85 lir za kg na debelo fco skladišče; koruzna moka 57—63; testenine 120—130; kakao 22—40 odst. 820—850 lir; običajni riž 90—102; sladkor 148; olivno olje 380—490; semensko olje 305—315; okajena slanina 410—460; orehi »Sorrento« 300—320; bosanske češnje 260; fižol »Saluggia« 135—155 lir za kg.

LES

Na krajevnem tržišču se niso v bistvu cene lesa oddaljile od kvotacij, ki smo jih beležili v prejšnjih tržnih pregledih. Potrošnja lesa na notranjem trgu je vsaj zaenkrat malenkostna. Tudi tranzitni promet blaga v tržaškem pristanišču je bil v februarju precej omejen.

Zadnje cene za blago v tranzitu so naslednje: mehki žagani les »tom-bante« 12.500—13.500 lir za kub. m; tramovi »Trsta« 7.500—8.000; hrastovina 35—40.000; neobrobljena parjena bukovina 27—32.000; obrobljena parjena bukovina 31—34.000; neobrobljena naravna bukovina 17—18.000; javor 28—30.000; hrastovi parketi 1.250—1.450 za kv. m; bukovni parketi 700—800; orehove furnirske plošče 120—140.000 za kv. m; bukovni hlodi za luščenje 17—20.000 za kv. m; bukovne vezane plošče 80—85.000 lir za k. m.

V videmski pokrajini so zadnje cene za vagonске nakupe naslednje: tramovi u. Trst 10.300—11.600 lir za k. m; konična jelovina in smrekovina I 29—32.000, II 22.500—24.000, IIB 19—20.000, III 15—15.500, IV 10.000—12.000, naravna neobrobljena bukovina »montee« nad 2 m dolžine 19—23.000 lir za k. m.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO		3/I	17/I	14/II
Pšenica (stot. dol. za bušel)		217.75	215.25	219.—
Koruza " " " "		131.50	129.25	128.—
NEW YORK				
Baker " " "		18.62	18.62	18.62
Cin " " "		77.50	76.25	74.50
Svinec " " "		12.—	12.—	12.—
Cink " " "		10.—	10.—	9.75
Aluminij " " "		17.—	17.—	17.—
Nikelj " " "		40.—	40.—	40.—
Krom (dol. za tono)		38.—	38.—	38.—
Ž. srebro dol. za steklenico		72.—	73.—	72.—
LONDON				
Baker (f. šter. za d. tono)		153.—	153.—	153.—
Baker blister " " "		149.50	149.50	149.50
Svinec " " "		98.50	98.50	98.50
Antimon " " "		185.—	185.—	150.—
ALEKSANDRIJA				
Bombaž »Karnak« I. (talerjev za kanjar)		99.—	100.30	100.35
" »Zagora« I. " " "		84.50	87.65	85.25
SANTOS				
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)		210.60	207.—	191.90

Po prvih treh mesecih letošnjega leta se je splošna tendenca cen na mednarodnih trgih usmerila navzgor, zlasti pri poljedelskih proizvodih. Manjši vzpon cen je bil opazen pri industrijskih proizvodih v januarju, medtem ko so cene v drugi polovici februarja zopet pričele nazadovati. Izvedenci predvidevajo možnost, da se tudi letos ponovi pojav, ki so ga zabeležili na mednarodnih trgih industrijskih proizvodov že lansko in predlansko leto, ko so pričele v februarju cene pešati in so dosegle najnižje točke v mesecu marcu. Tržni razvoj bo odvisen predvsem od ameriškega tržnega položaja, kjer so se stvarno že pojavili znaki pocenitve n. pr. pri avtomobilih in petrolejskih proizvodih.

ZITARICE

Na področju svetovne trgovine z žitaricami se ZDA prizadevajo, da bi ohranile vodilno vlogo v tej panogi mednarodnega blagovnega pro-

meta. Velika svetovna razpoložljivost bi povzročila brez dvoma padec cen pšenice in koruze, če bi vlada ZDA ne zagotovila proizvajalcem primernih izkupičkov na podlagi proizvodnih stroškov. V januarju je zajamčena cena pšenice v ZDA znašala 213 stotink dolarja za bušel (v decembru 212), koruze pa 155 (v decembru 1949 154). Po dosedanjih predpisih jamči država do 90% tako določene cene. Proizvajalci računajo, da bo ta odstotek ostal neizpremenjen (v 1. 1951 bi se namreč moral znižati na 80%). Namen državne intervencije s podporami je na eni strani preprečiti grozečo notranjo krizo, na drugi pa zagotoviti sorazmerno visoke cene žitaric pri ekspanziji ameriškega blaga na svetovnih trgih. Države, ki so vključene v ERP se čisto pritožujejo, da vodijo v tem pogledu ZDA inflacijsko politiko in da se s tem le zniža plačilna vrednost kreditov, ki so jih dobili od ZDA. Najnovejša vesti o

proizvodnji in mednarodnem prometu žitaric so naslednje:

ZDA bodo v tekoči kampanji izvozile 375 milijonov bušlov pšenice, kljub temu pa bo ob novem pridelku presežek znašal okrog 400 milijonov bušlov.

Letošnji avstralski pridelok pšenice bo znašal po predvidevanjih 216 milijonov bušlov (lani 191 milijonov).

Argentina bo letos proizvedla 6 milijonov ton pšenice, od tega bo ostalo za izvoz 2 do 2,5 milijona ton. Zelo slabo kaže glede koruze, katere pridelok bo dosegel 2 milijona, t. j. manj kakor bi dežela potrebovala za kritje lastnih potreb. L. 1947 je Argentina izvozila 2,34 mil. koruze, v 1. 1948 2,52 v 1. 1949 pa 1,08 mil. ton.

Po uradnih podatkih je Sovjetska zveza proizvedla lani 122,6 milijona ton vseh vrst žitaric, t. j. približno toliko, kolikor je bilo v načrtu predvideno za leto 1950. Predvojna povpreka proizvodnje SZ za pšenico, koruzo, ječmen in oves je znašala okrog 95 milijonov ton. V navedene 122,6 mil. statistika verjetno vključuje poleg omenjenih tudi ostale postranske žitarice in riž.

VOLNA

Po vestih iz Avstralije, največjega svetovnega tržišča volne, so cene vlakna še vedno v zmernem, toda stalnem porastu. V mesecu januarju lanskega leta so prodajali funt masne volne povprečno po 56,03 avstralskih penijev, v prvih šestih mesecih lanskega leta se je ta povpreka zvišala na 57,3, v decembru na 64,63 penija; v januarju pa je dosegla rekordno ceno 76,63 penija za funt. Se nepopolna februarska poročila potrjujejo, da so cene avstralske volne usmerjene še vedno k porastu.

BOMBAZ

Ceprav predvidevajo, da bo prihodnji svetovni pridelok bombaža dosegel po količini nov rekord, so cene vlakna v nadaljnjem porastu zlasti v ZDA in Egiptu. V Egiptu so doslej pospravili 6,12 milijona kantarjev bombaža (lani 5,33) v zalogah pa je bilo 1. februarja tega leta 1,8 milijona kantarjev blaga. Egiptski bombaž je še vedno razmeroma najdražji zaradi dobre kvalitete. Slabše so vesti iz Indije, kjer bi se morala po napovedih sicer proizvodnja zvišati v primerjavi z lanskim letom za 1 milijon bal (lanske proizvodnja: 2,8 milijona bal) vendar izvedenci dvomijo, da bo deželi uspelo dvigniti količino proizvodnje na načrtovano stopnjo.

KOVINE

Cene kovin na mednarodnem trgu niso zabeležile v zadnjih časih nobenih važnejših izprememb. Tržni bilteni svetovnih tržišč kovin predvidevajo, da bo ustaljenost cen pri blagu, ki je predmet mednarodne izmenjave, prevladovala tudi v bližnji bodočnosti. Posebno pozornost opazovalci tržišču bakra, ki je najbolj občutljivejši indeks na področju kovinskega trga. Zaloga bakra so se v svetu zelo skrčile, bakrene porditine pa so se že podražile. Iz tega opazovalci sklepajo, da bo baker ohranil še nadalje krepke cene. Med vsemi kovinami se je v zadnjih 6 mesecih v največji meri pocenil le cin, ki ga proizvajajo kakor znano pretežno na šterlinskem področju. Zdal pričakuje, da bo svetovna trgovina s cinom urejena na novih podlagah, ki jih bodo postavili svetovni proizvajalci na mednarodni konferenci za cin, ki se bo sestala 20. marca v Parizu in kateri bodo prisostvovali verjetno tudi predstavniki Indonezije, ki jo je doslej zastopala Holandija.

PETROLEJ

Ameriška proizvodnja petroleja je po mnenju opazovalcev pred kritičnim obdobjem. Ze lani se je ameriška proizvodnja znižala za 24

Glavni urednik
LOJZE BERCE
Odgovorni urednik
STANISLAV OBLAK
Založnik
Založba »GOSPODARSTVA«
Tiskarna Založništva tržaškega tiska

Avtopodjetje S. T. A. R. - D. D.
Trst, Ulica Moreri 7 - tel. 56-08 - Rojan
Avtobusna postaja Trst - Biljaternica
št. 3 - tel. 5125

Potniške proge z avtobusi:

VOZNI RED TRST-PIRAN

Ob delavnikih:

Odhod iz Trsta (avtobusna postaja) ob 7.30. — Odhod iz Kopra (proti Piranu) ob 8.45. — Prihod v Piran ob 9.30. — Odhod iz Pirana ob 16.55. — Odhod iz Kopra (proti Trstu) ob 17.45. — Prihod v Trst (avtobusna postaja) ob 19. Ob nedeljah in praznikih:

Odhod iz Trsta (avtobusna postaja) ob 8. — Odhod iz Kopra (proti Piranu) ob 9.05. — Prihod v Piran ob 9.45. — Odhod iz Pirana ob 17.30. — Odhod iz Kopra (proti Trstu) ob 18.20. — Prihod v Trst (avtobusna postaja) ob 19.30.

milijonov v primeri z letom 1948, in to prav, ko se je svetovna proizvodnja petroleja povzpela od 194 mil. l. v 1. 1948 na 214 ton v letu 1949. Angleški nastop za zmanjšanje uvoza ameriškega petroleja na šterlinsko področje je naletel na hud odpor ameriških petrolejcev. Vprašanje odnosov med V. Britanijo in ZDA na področju petrolejskih proizvodov ni še zdaleč rešeno z začasnimi sporazumi, ki je bil dosežen 16. febr. Nasprotno ni izključeno, da bo britanska industrija ustanovila močan petrolejski koncern na šterlinskem področju. V tem primeru bodo verjetno ZDA sprožile proti V. Britaniji najostrejšo konkurenčno borbo, ki se bo odražala seveda predvsem pri cenah. S tem bi skušale ZDA prisiliti angleške petrolejce k pogajanjem.

Cene petrolejskih proizvodov v ZDA so se v prvih dveh mesecih letošnjega leta znižale za okrog 5%.

KAVČUK DRAŽJI

Na borzah v New Yorku, Londonu in Singapurju skačejo cene kavčuka. 7. februarja je stal funt kavčuka v Singapurju 17,50 stotink dolarja. To je bila najvišja cena po letu 1928. V New Yorku so kvotacije dosegle 19,50. Prav tako je skočila cena v Londonu kar za 1/8-3/16 penija. Newyorská cena (19,50) je za stotinko višja kakor cena, ki jo je vlada določila za sintetičen kavčuk. Cene naraščajo predvsem zaradi strahu, da bi bil preprečen dohod do virov na Daljnem vzhodu in v Indokini zaradi nemirov.

AVSTRIJSKI IZVOZ NAPRAVLJENIH HIS

V zadnjem času je izvoz avstrijskih napravljenih lesenih hiš v precej kritičnem položaju zaradi odpovedi francoskih naročil in zaradi zvišanja avstrijskih železniških tarif. Prav tako je izvoz materiala v Turčijo, ki ga pošiljajo preko tržaškega pristanišča, otežkočen zaradi prevelikih turških uvoznih carin. Dobro napreduje le izvoz hišic v Čehoslovaško, ki je naročila za 26 mil. šilingov blaga. Uvoz avstrijskih napravljenih hiš na šterlinsko pod-

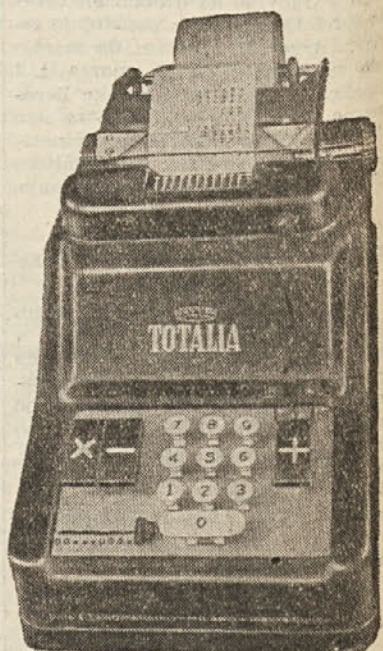
ročje se je nekoliko povečal, zlasti v Avstralijo, vendar se mora avstrijska industrija boriti predvsem s švedsko konkurenco.

NA SVETU kroži nad 58 milijonov avtomobilov, od tega jih je 41 milijonov v ZDA.

E. LAGOMARSINO

Macchine per uffici

Officina riparazioni

Agente per Trieste e provincia
Lodovico Saksida
Via Canal Piccolo 2
Telefono 83-24

TOVARNA EKSENC IN ETERIČNIH OLJ

JANOUSHK

USTANOVljena L. 1883

Parni obrat za destilacijo naravnih eksenc in eteričnih olj za likerje, dezertna vina, sirupe in slaščičarsko industrijo.

Tovarne aromatičnih ter eteričnih kemičnih proizvodov in neškodljivih barvil za dišeče vode in za farmacevtsko.

TRST - BARKOVLJE - Tel. 29-963

SKLADIŠČE IN LABORATORIJ ZA INOZEMSTVO:

Trst, Prosta luka - Skladišče št. 29

Tovorni prevozi

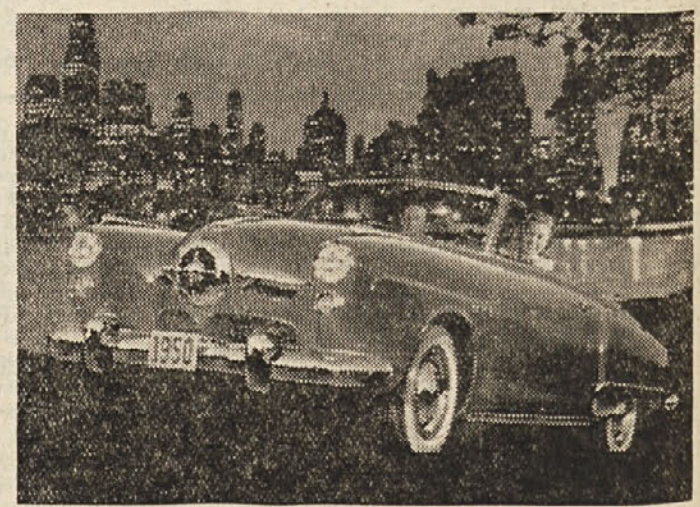
Osební avtobusni prevozi

AVTOGARAŽA

TRST - ULICA MORERI 7 - ROJAN

STUDEBAKER 1950

OSEBNI IN TOVORNI AVTOMOBILI

Zelo korstno in uporabno ameriško vozilo. - Najmanjši poraba goriva. - Ojačane vzmeti in najmodernejši komfortni pribor.

Tovorni avtomobili od 1/23 3/4, 1, 1 1/2 in 2 ton

TVRDKA AUTIMPORT - TRST
ULICA PALESTRINA 10/b - TEL. 83-07

Prodaja tudi v kompenzaciji - Takojsnja predaja v Tržaški prosti luki in v Kopru - Cene zmerne

BORZA

VALUTE V MILANU

	17. II.	23. II.	Min.	Maks.
Funt šterling	8.025	8.000	8.000	8.025
Napoleon	6.500	6.450	6.450	6.500
Dolar	660	662	660	662
Francoski frank	162	166	162	166
Svicaški frank	154	155	154	155
Funt št. papir	1.550	1.550	1.500	1.555
Avstrijski šiling	21.50	21	21.50	21.50
Zlato	890	880	880	890

BANKOVCI V CURIHU

dne 22. II. 1950

ZDA (1 dol.)	4,30	Belgija (100 fr.)	8,60
Anglija (1 l. f. št.)	10,40	Holand. (100 fl.)	100,—
Francija (100 fr.)	1,12	Svedska (100 kr.)	72,—
Italija (100 lir)	0,66	Izrael (1 f. št.)	8,50
Avstrija (100 šil.)	13,30	Španija (100 pez.)	7,75
Čehoslov. (100 kr.)	1,10	Argent. (100 pez.)	28,50

VREDNOSTNI AIRJI V TRSTU

	17. II.	23. II.	Min.	Maks.
Južna železnica	2.500	2.460	2.460	2.500
Splošne zavarov.	6.870	6.800	6.800	6.970
Assicuratrice	810	808	802	810
Riun. Adr. Sic.	2.040	2.045	2.030	2.060
Jerolimici	1.900	1.900	1.900	1.900
«Istra-Trst»	580	580	580	580
«Lošinj»	8.000	8.000	8.000	8.000
Marinolič	1.475	1.475	1.475	1.475
Premuda	3.565	3.565	3.565	3.565
Trpikovič	6.910	6.910	6.910	6.9